

KALIX KOMMUN

Revisorerna

För kännedom
Kf:s presidium
Partiernas gruppledare

Kommunstyrelsen
Nämnderna

1. Styrelsens och nämndernas ansvarsutövande

Kommunfullmäktige beslutar om mål och riktlinjer för verksamheten samt fastställer nämndernas organisation och verksamhetsformer. Styrelsen skall leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter samt ha uppsikt över nämndernas och företagens verksamhet. Nämnderna skall inom sina områden ansvara för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, riktlinjer och föreskrifter samt utöva en tillräcklig intern kontroll över verksamheten.

Utgångspunkten för revisorernas årliga ansvarsprovning är nämndernas och styrelsernas ansvar för att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig och säker verksamhet genom aktiva beslut. För att kunna göra den slutliga revisionella bedömningen fordras även ett ställningstagande till hur uppdraget fullgjorts och resultatet i förhållande till fullmäktiges uppdrag.

1.1 Ansvarsutövande verksamhetsåret 2012

Vi har, i egenskap av förtroendevalda revisorer i Kalix kommun, under verksamhetsåret 2012 valt att genomföra den övergripande granskningen av samtliga nämnders (inklusive kommunstyrelsen) ansvarsutövande genom att löpande under året följa nämndernas verksamhet via protokollen och i samband med granskningen av delårsrapporten. Avslutningsvis har vi träffat kommunstyrelsen samt övriga nämnder (undantaget jävsnämnden).

Träffarna har genomförts utifrån ett till nämnderna och kommunstyrelsen i förväg utskickat frågeunderlag och detta frågeunderlag har sedan använts i diskussionen. Vi har även följt upp vidtagna åtgärder med anledning av de bedömningar och förslag vi revisorer lämnat i samband med tidigare genomförda granskningar.

För år 2012 års verksamhet innebär detta att vi genomfört den årliga ansvarsutövandegranskningen med särskild inriktning på:

- Ledning, styrning ekonomi och kontroll
- Kompetensförsörjning
- Uppföljning av revisionens tidigare granskningar och synpunkter

Våra iakttagelser från ansvarsutövandegranskningen avseende 2012 års verksamhet sammanfattas i föreliggande skrivelse. I slutet av respektive avsnitt nedan redovisas med kursiverad stil våra ställningstaganden och bedömningar. I granskningen, liksom vid upprättandet av denna skrivelse, har vi biträttats av sakkunniga från Kommunal Sektor inom PwC.

2 Ledning, styrning och ekonomi

Bakgrund: Kommunallagen fastställer att nämnderna ska vara och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämndernas strategiska arbete och framförhållning är särskilt väsentlig i tider när det ekonomiska läget försämras. Detta för att klara ekonomin inom tilldelade ramar samtidigt som de uppsatta verksamhetsmålen för kvalitet m m också ska nås.

2.1 Resultat och bedömning

Kommunstyrelsen: Under de två senaste åren har ett nytt styr- och ledningsdokument utarbetats (antogs sommaren 2011). Under 2012 togs sedan mål inför 2013. Ambitionen är att få en gemensam struktur enligt givna mallar och en bättre löpande uppföljning.

Vidare fortsätter arbetet med att se över alla riktlinjer och policys för att allt ska harmonisera.

Måldokumentet har vidareutvecklats och även vissa brister i uppföljningsprocessen åtgärdats under året. Kommunstyrelsen har till exempel infört att nämnderna skriver kommentarer till sina ekonomiska resultat till Ks. Utifrån detta kan Ks sedan, utifrån sin uppsiktsplikt, ta en dialog med nämnderna, vilket också skett vid olika tillfällen under 2012.

2012-11-26 antogs en ny kommunintern förordning för den interna kontrollen att gälla för om verksamhetsåret 2013. Den gamla var delvis bristfällig och någon internkontrollplan för Ks verksamhet år 2012 fanns inte. I den nya kommer ett antal områden läggas in till exempel köptrohet mot ramavtal, säkerställande av registrering av handlingar, budgetdirektiv. Även här kommer gemensamma mallar tillämpas för till exempel riskanalys.

Utöver de kommunövergripande risk-/internkontrollområdena så menar Ks att kommunen de senaste två åren har utvecklat kontroll och styrning, och därmed skapat en stabilare kommunal ekonomi trots minskande totalt budgetutrymme.

Angående nämndernas ekonomi så gick utb-nämnden med plus 2012 och bör klara ekonomi/mål 2013. Socn klarade inte budget 2012 och det ser enligt Ks svårt ut även 2013 på grund av volymökningar. SBn och Ks klarade inte budget 2012, medan FoKn nått ett nollresultat. Kommunstyrelsens bedömning är att dessa tre nämnder ska klara ekonomi/mål 2013.

Uppföljningen av de kommunala bolagen menar Ks har utvecklats, särskilt gäller det KNC som nu är under kommunal kontroll. Bolaget har också en gynnsam finansiell situation främst tack vare de utlandslån som tagits, och att kostnadsänkningar har genomförts.

Angående övriga bolag så lär det, enligt Ks ta ytterligare något år innan KIAB:s ekonomi är i balans, medan de övriga bolagen "går runt för egen maskin".

Socialnämnden: Mål antogs våren 2012 av nämnden och mätetal finns till målen. Nämnden är dock beroende av att Kf fastställer övergripande mål, vilket inte har funnits för 2012. Nämnden menar att deras mål stämmer väl med de mål Kf antar för 2013. En röd tråd finns från målen ned till verksamhetsplan, aktiviteter och processer i verksamheten. I övrigt framhålls att nämndens verksamhet i stor utsträckning är lagstyrd.

Vi varje möte får nämnden en ekonomisk redovisning vilken uppfattas som bra och även innehåller analyser av det ekonomiska läget. Verksamhetsinblick får nämndens ledamöter via kontaktpolitikerbesöken till exempel äldreboendena. Uppföljning sker i övrigt löpande utifrån verksamhetsplanen och vid varje nämnd redovisas olika genomförda aktiviteter som genomförts eller planeras. Vidare finns en mer omfattande redovisning per tertiäl.

Ingen egen internkontrollplan finns antagen av nämnden utan nämnden säger sig "följa den övergripande internkontrollen".

KALIX KOMMUN

Angående risker i verksamheten menar nämnden att största risken är att ungdomar kommer in i drogberoenden m fl problem innan kommunen har möjlighet att sätta in åtgärder/förebygga. Vidare finns risker för hård personalbelastning, kompetensförsörjningsproblem, sänkta bemanningsnivåer och stora pensionsavgångar.

Rönngårdens sammansättning av boendegruppen diskuteras och om detta medför risker för verksamheten, vilket nämnden menar kan finnas. Särskilda behov av kompetensutveckling finns därför.

Nämnden bedömer utifrån det negativa ekonomiska resultatet 2012 att det blir svårt att få budgeten i balans 2013. Tillkommer gör också nya lagstiftningskrav, t ex väntas bemanningskrav, som kommer att kosta kommunerna pengar. Flera ledamöter upplever i sammanhanget att nämnden under en följd av år varit underbudgeterad.

På den positiva sidan märks en trend de senaste åren att behoven av försörjningsstöd minskar. Huruvida detta har något samband med minskande befolkning – att arbetssökande lämnar Kalix – är oklart.

IFO-verksamheten är svår att klara ekonomiskt p g a ökat antal placeringar och annat som är svårt att styra/budgetera. Det handlar om ett fåtal personer som har stora behov och därmed genererar höga kostnader. Likaså finns enstaka vårdtagare med omfattande hemtjänstbehov. Långsiktigt gäller enligt nämnden att arbeta förebyggande med tidiga insatser t ex för ungdomar i riskzon, och i samverkan med andra främst skolan.

Utbildningsnämnden: Mål antagna under 2012 och baseras på ett arbete i nämnden där bl a mätbarheten legat i fokus. Nämnden menar dock att man inte riktigt är framme än vad gäller mätbarhet. Det har anordnats träffar med all personal för att diskutera inriktning och nämndens ambitioner. Till följd av att gymnasiet först tillkommit och sedan KUC:s verksamhet så har nämnden ännu ingen total överblick över hela sin verksamhet. En översyn/diskussion pågår inom nämnden vad gäller fortsatta målsättningar/inriktningar för nämndens olika verksamheter utifrån betygsresultat, kränkande behandlingar etc.

Rutiner finns för att delge nämnden utvecklingen utifrån den statliga styrningen/uppdraget t ex kränkande behandling, överklagningar (som har ökat i o m de nya överklagningsmöjligheter som införts). En snabbare rapportering till nämnden än vid varje sammanträde kan komma att behövas eftersom det händer mycket mellan nämnderna. Många inspektioner från Skolinspektionen, yttranden etc vilket också bidrar till en extern kvalitetskontroll. En plan finns vidare för när olika åiterrapporteringar ska läggas fram till nämnden. Ledamöter upplever att de redovisningar nämnden nu får är betydligt bättre än tidigare år.

System för ekonomisk uppföljning finns månadsvis. Resursfördelningen baseras på resursbehoven för tillfället och justeringar görs löpande mellan enheterna.

Synpunkter finns i nämnden att utskick av handlingar inte fungerar på ett tillräckligt bra sätt, dock är de beredningar som är gjorda väl förberedda och avvikelsoorienterade på ett tydligt sätt. Skälen till att handlingar inte kommer ut i tid innan mötena uppges bero på att de inte varit klara av olika anledningar; sent inkomna ärenden samt bristande följsamhet mellan rapportdatum och nämndssammanträdesdagar.

Avseende budgeten finns en internkontrollplan och det systematiska kvalitetsystemet är också dokumenterat och antaget av nämnden

Samhällsbyggnadsnämnden: Kf-målen är tagna relativt sent under 2012, men nämndens arbete har hela tiden bedrivits i linje med dessa mål. Nämndens egna mål är nu mer konkreta och mätbara än tidigare. Mätindikatorer finns som med "automatik" ska ge en löpande uppföljning av målen fr o m 2013. Både vad gäller verksamhet och ekonomi. Detta via tertialrapporterna först och främst men även löpande rapporter vid de flesta nämndssammanträdena.

KALIX KOMMUN

Som exempel på mål för effektivitet/ekonomin finns mål att all berörd personal ska utbildas i ett processorienterat arbetssätt/LEAN till 2014.

Nämnden kommer att ta tag i arbete med både verksamhetsplaner och internkontrollplan under början av 2013. Detta utifrån Kf:s nya beslut ang internkontroll i nämnderna

Angående risker i verksamheten lyfter nämnden fram ett antal:

- Tillsynsarbetet behöver förstärkas – nämnden klarar inte de lagstadgade kraven i dagsläget. Visst ekonomiskt utrymme finns genom de intäkter som tillsynen genererar. Nya PBL har exempelvis medfört nya arbetsuppgifter.
- Fastighetsunderhållet är eftersatt och därmed urholkas anläggningsvärdena. Nämnden verkar för att få mera medel tilldelat för detta.
- VA-sidan saknar i dagsläget kapacitet och kompetens för att klara de reinvesteringsprojekt som ska genomföras de närmaste åren.
- Nämnden har genom de sammanslagningar som skett fått ett mycket stort verksamhetsområde och upplever att de resurser som finns för själva nämndsarbetet inte är tillräckliga.

Fritids- och kulturnämnden: Mål för 2012 är antagna. Nämnden redovisar ej Kultur och Fritid skilt från varandra, mycket är både och, svårt att skilja åt. Nämnden får månadsrapporter på ekonomiska sidan, för en kontinuerlig diskussion kring ekonomi, ständiga återkommande uppföljningar och tertialuppföljningar görs.

Det finns en antagen internkontrollplan, som behandlas löpande under en punkt på nämnden för diskussion (internkontroll, riskanalys osv). Nämnden anser sig inte vara i mål med internkontrollplanen än, vilken hade påbörjats innan Kf tog fram nya riktlinjer för detta i kommunen.

Angående risker nämner nämnden: att se över bidrag, risker med entreprenader som golfbana, bowlinghall. Underhåll och skötsel av byggnaderna på Vassholmen. I övrigt risker kring exempelvis kassahantering, ärendehantering, föreningsbidrag, uppföljning av mål och att det som beslutas blir genomfört. Risker finns också med maskinparken då det kan bli stora summor om dessa går sönder, viktigt med rätt kompetens som sköter dessa.

Vi noterar att målarbetet utvecklats sedan föregående år men bedömer likväl att såväl styrelsens som nämndernas målarbete varit otillräckligt under 2012. Vi ser det som otillfredsställande att det även under 2012 i stora delar har saknats aktuella verksamhetsmål. De ekonomiska målen är dock tydliga och mätbara, vilket är positivt. Att en enhetlig styrmodell kompletterad med en fast struktur för internkontrollarbetet, inkl Ks uppsikt över de kommunala företagen och nämnderna, nu finns beslutad i linje med rekommendationer vi tidigare lämnat, ser vi dock som mycket positivt.

Angående förutsättningarna att klara en ekonomi i balans så noterar vi att Ks och nämnderna, med undantag för socialnämnden, ser förhållandevis positivt på förutsättningarna för kommande år. Detta tyder på att de åtgärder som vidtagits de senaste åren har förutsättningar att bidra till en långsiktigt hållbar ekonomisk situation för kommunen, men samtidigt att ytterligare åtgärder kan krävas. Särskilt om även de kommunala bolagen vägs in i den ekonomiska bilden.

3 Kompetensförsörjning

Bakgrund: Vi granskade under 2011 om kommunens arbete med personal-/kompetensförsörjning var ändamålsenligt och om den interna kontrollen avseende detta var tillräcklig. Vår sammanfattande bedömning var att kommunens arbete med personalförsörjning inte var tillfredsställande till alla delar, exempelvis saknades personalförsörjningsplaner trots tidigare beslut att sådana ska utarbetas. Utifrån detta har med Ks och nämnderna diskuterats vilket utveckling som skett när det gäller kommande personalbehov och åtgärder för att klara kompetensförsörjningen inom nämndernas olika verksamheter, och då särskilt inom personalintensiva verksamheter som exempelvis äldreomsorg, hemtjänst och skola.

3.1 Resultat och bedömning

Kommunstyrelsen: Ks delar revisionens uppfattning att det är otillfredsställande att personalförsörjningsplaner inte tagits fram. Tidplanen nu är att en sådan plan ska vara klar under våren 2013 baserad inte bara på statistik över kommande pensionsavgångar utan även på bedömningar av behov av specialkompetenser. Vidare har de förändringar i förvaltningsorganisationen som genomförts och fortgår positivt påverkat möjligheterna att ta fram en aktuell personalförsörjningsplan.

En nyrekryteringsplan behöver, enligt Ks också utarbetas, t ex måste policy för hur internkontra externrekryteringar ska hanteras tydliggöras.

Arbete med personalförsörjning sker på olika plan; bl a genom att synliggöra vilka behov kommunen har på mässor t ex, samt marknadsför kommunen på NOLIA, samverkar med universiteten, lägger ut lediga jobb på hemsidan och tar emot CV från intresserade till ev kommande jobb, chefsutbildning genomförd under 2012, avser starta en trainee-utbildning hösten 2013 för framtida chefsförsörjning, samverkar med övriga ÖN-kommuner, ser över olika arbetsmiljöfrågor, heltidserbjudanden m m.

Socialnämnden: Revisorernas granskning har delgetts men inte närmare behandlats av nämnden. Dock har frågor om kommande personalbehov återkommande diskuterats i nämnden.

Behovet av personalförsörjningsplan instämmer nämnden i. Från central nivå i kommunen arbetas med detta och därifrån har frågeställningar riktats till socialförvaltningen om kommande behov av kompetenser, medarbetare och chefsförsörjning.

Ang konkreta åtgärder nämns att förvaltningen sitter med i arbetet med sk vårdcollege för att tillsammans med LTU m fl säkra kommande kompetensbehov.

Utbildningsnämnden: På sikt kommer den enligt nämnden finnas personal-/kompetensbrist i olika ämneskombinationer. Även avseende specialpedagoger och där har stöd getts till tre personer som f n vidareutbildar sig till detta. Nämnden avvaktar vidare Skolverkets behörighetsbedömningar av nuvarande lärarkår.

En konkurrenssituation finns också lönemässigt med bl a Haparanda och Luleå, särskilt för grund- och förskola. Sökt egen skolpsykolog men inte lyckats och det är mycket svårt för kommuner generellt att få tag på skolpsykologer.

Nämnden har ännu inte vidtagit några särskilda åtgärder för den framtida kompetensförsörjningen. Vikariesituationen och kontinuitet i detta har förvaltningen dock ett uppdrag att se över fram till januari 2013. Vidare finns en viss kontroll finns på pensionsavgångar via en arbetsgrupp som kontinuerligt ser över detta, samtidigt som en övertalighet på lärarsidan väntas redan 2013. Diskuterats på förvaltningsnivå att försöka behålla dessa för att förebygga kommande pensionsavgångar. Nämnden har dock inte behandlat denna fråga vid tillfället för mötet med revisorerna.

KALIX KOMMUN

Samhällsbyggnadsnämnden: Förvaltningen har många pensionsavgångar att vänta. Inom teknisk försörjning finns en kompetensförsörjningsplan och rekryteringar kommer att inledas under våren 2013, i första hand inom VA-sidan för att klara de åtaganden nämnden fått medel till. Inom fastighetssidan är behoven av en fungerande kompetensförsörjning särskilt stora. Speciellt sett till hela kommunkoncernens behov av fastighetsskötsel, projekteringar m m.

Innan utgången av 2013 kommer en kompetensförsörjningsplan för alla delverksamheter att upprättas. Personalförsörjningen "komplieras" dock av att alla inte väljer att sluta precis vid 65 års ålder.

Kopplat till kompetensförsörjningen är satsningen på LEAN-utbildning, vilken nämns ovan.

Fritids- och kulturnämnden: Nämnden ser det som allvarligt när tjänstemän ej tagit tag i politiska beslut (kompetensförsörjningsplan). Även nämnden får dock ta sitt ansvar. Förvaltningschefen har nu i uppdrag att ta fram en plan för KoF. Genom utvecklingssamtal ska vidare "dolda kunskaper" hos personalen identifieras för att se hur dessa kan användas på bästa sätt.

Nämndens verksamhet är delvis sårbar, liten personalstyrka inom KoF. Förhoppningen är att det ska bli mindre sårbart i o m med den administrativa enhet som bildas.

Vi bedömer att styrelsen och nämnderna inte i tillräcklig omfattning har tagit tag i kompetensförsörjningsfrågorna även om vissa åtgärder vidtagits sedan vår tidigare granskning. Särskilt viktigt bedömer vi det vara att fattade beslut om upprättande av kompetensförsörjningsplaner nu skyndsamt verkställs.

4. Uppföljning av tidigare genomförda granskningar

4.1 Ägarstyrningen av de kommunala bolagen

Till Ks: Revisionen har under 2011 granskat om kommunstyrelsen tillsett att styrningen av de kommunala företagen KIAB, KB Kalix Nya Centrum och Stiftelsen Kalixbo är ändamålsenlig samt om kommunstyrelsen fullgör sin uppsiktsplikt på ett ändamålsenligt och tillräckligt sätt. Granskningen visade att kommunstyrelsen inte hade tillsett att styrningen av företagen var ändamålsenlig samt att uppsikten i vissa avseenden var ändamålsenlig och tillräcklig, men att den behövde utvecklas för att bättre harmonisera med den ambitionsnivå som uttrycks i styrdokumenterna.

Frågor: Vilka åtgärder har sedan dess vidtagits/planeras med anledning av revisionens granskning?

4.1.1 Resultat och bedömning

Beslutet var att åtgärder skulle varit genomföra under 2012, men p g a bland annat lagändringar så hanns inte detta med. Ägardirektiv m m har dock tagits fram som bolagen under vårvintern 2013 ska lämna synpunkter på. Vidare kommer ägardialog strukturerat genomföras minst en gång per år med varje bolag.

Årlig uppföljning av bolagsordningar och ägardirektiv kommer att införas och bolagen ska integreras i samma uppföljningssystem som nämnderna. Exempelvis så att årsredovisningar samordnas med kommunens tidplan för årsredovisning.

Vidare ska nämnas att moderbolaget på allvar ska startas upp under 2013 och att bolagsstyrningen måste inlemmas i denna organisatoriska lösning.

Två utbildningstillfällen har genomförts 2012 riktat till bolagen utifrån kommunen styr- och ledningssystem. Behoven av utbildning av styrelserepresentanter och stämombud/motsv lyfts också fram vid våra möte med Ks så att dessa personer är väl insatt i aktuella lagstiftningar, sina uppdrag och i bolagets kommunala uppdrag.

Till detta kommer att det i framtiden sannolikt kommer att finnas fler kommunala bolag generellt sett och troligen också i Kalix. Närmast väntas ett beslut om ev start av ett stadsnätbolag i Kalix.

Vi ser som revisorer positivt på att styrelsen har tagit till sig av resultatet från vår granskning och de förslag vi lämnade samt att konkreta åtgärder har vidtagits. Vi bedömer att förutsättningarna för en aktiv och väl fungerande ägarstyrning väsentligt har stärkts.

4.2 Beredskap avseende EKO-frågor (Etik Korruption Oegentligheter)

Till Ks och SBn: Vi har under 2011 utifrån ett förebyggande perspektiv granskat kommunstyrelsens och samhällsbyggnadsnämndens beredskap avseende s k EKO-frågor. Vår samlade bedömning var att granskade nämnder inte bedrev ett ändamålsenligt arbete med EKO-frågor.

Frågor: Vilka konkreta åtgärder har vidtagits efter granskningen och vilka resultat har dessa lett till?

4.2.1 Resultat och bedömning

Kommunstyrelsen: Ett förslag på policy och riktlinjer har framtagits, vilket ev ska kompletteras med införande av en s k "whistleblower-funktion".

I övrigt hänvisas till det nya styr- och ledningssystemet och den nya förordningen för interkontroll, samt att även bolagen ska inkluderas i ett förebyggande EKO-arbete.

Viktigt är också enligt Ks att EKO-frågor hålls aktuella i det dagliga arbetet, på arbetsplatsträffar etc

Samhällsbyggnadsnämnden: Nämnden har inte behandlat granskningen men förvaltningen har diskuterat internt utifrån revisionsrapporten, och vid tidpunkten för mötet med revisorerna avvaktades de styrdokument inom området som Ks håller på att utarbeta innan egna riktlinjer och regler läggs fast. Medvetenheten om problematiken och riskerna för att hamna i beroendeställning anses vara hög i organisationen, särskilt i ett litet samhälle som Kalix. Sett i ett längre perspektiv har problematiken runt EKO-frågor enligt nämnden blivit mycket, mycket mindre. Både beställare och leverantörer har idag ett betydligt bättre etiskt agerande än förr. Även i myndighetsutövningen är bilden motsvarande enligt nämnden.

Vi ser som revisorer positivt på att Ks har tagit till sig av resultatet från vår granskning och de förslag vi lämnade. Däremot är vi kritiska till att granskningen och dess resultat inte har behandlats av samhällsbyggnadsnämnden då denna nämnd bedriver verksamhet där EKO-frågor kan anses vara särskilt väsentliga. Vi förväntar oss därför att nämnden under 2013 tar tag i dessa frågor inom sin verksamhet, med stöd av de övergripande riktlinjer som är under utarbetande.

4.3 Läkemedelsanvändning och avvikelshantering

Till Socn: Vi har under 2011 granskat läkemedelsanvändningen och avvikelshanteringen avseende läkemedel vid kommunens särskilda boenden. Vår sammanfattande bedömning var att läkemedelsanvändningen och avvikelshanteringen vid kommunens särskilda boenden inte till alla delar var ändamålsenliga.

Frågor: Vilka konkreta åtgärder har vidtagits efter granskningen och vilka resultat har dessa lett till?

4.3.1 Resultat och bedömning

Nya läkemedelsrutiner antogs i december 2011, vilka nu ska revideras igen. Tillsammans med primärvårdsläkare har bl a rutinerna för läkemedelsgenomgångar utvecklats, samt mål satts för antal läkemedel och användning av laxantia. Avvikelsehanteringen och hur registrering i IT-verktyget för detta ska ske har också utvecklats inkl bedömningar och åtgärder.

Önskemål finns i nämnden om en tätare löpande redovisning till nämnden av utvecklingen av avvikelser. Nu sker det per tertial, vilket är enligt nämndens gällande direktiv.

Vi ser som revisorer positivt på att socialnämnden har tagit till sig av resultatet från vår granskning och de förslag vi lämnade samt att konkreta åtgärder har vidtagits.

4.4 Tillsyn i enskilda förskolor samt insyn i fristående grundskolor

Till Utbn: Vi har under 2011 genomfört en förstudie avseende tidigare barn- och utbildningsutskottets rutiner för tillsyn i enskilda förskolor samt insyn i fristående grundskolor. Vad gäller tillsyn i enskilda förskolor visar förstudien att rutiner har tagits fram som ska säkerställa att uppgifter inhämtas med tyngdpunkt på kvalitetsaspekter. Avseende insynen i fristående grundskola visar förstudien att det förekommer ett arbete för att stärka denna.

Frågor: Vilka åtgärder har utbildningsnämnden vidtagit efter granskningen/förstudien och vilka resultat har dessa lett till?

4.4.1 Resultat och bedömning

Nämnden har antagit en rutin för tillsyn i fristående förskolor som genomförs i januari varje år och redovisas vid nästkommande nämnd. Ang grundskolor finns en kontinuerlig kontakt baserad på de krav Skolverket har ang närvarokontroll och betygsdokumentation.

Vi ser som revisorer positivt på att utbildningsnämnden har tagit till sig av resultatet från vår granskning och de förslag vi lämnade samt att konkreta åtgärder har vidtagits.

4.5 Upphandlingsverksamheten

Till Ks och samtliga nämnder: Vi har under 2009 granskat ändamålsenligheten och den interna kontrollen inom kommunstyrelsens och nämndernas upphandlingsverksamhet. Granskningen syftade till att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna har en ändamålsenlig verksamhet för offentlig upphandling samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Vi bedömde sammantaget att kommunstyrelsen och nämnderna i stort hade en ändamålsenlig verksamhet för offentlig upphandling men att den interna kontrollen var otillräcklig. Ett antal rekommendationer lämnades därför. I samband med ansvarsutövandegranskningen år 2010 gjordes en första uppföljning av denna granskning.

Frågor: Vilka konkreta åtgärder har vidtagits t ex för att göra inköpshandboken och dess riktlinjer avseende direktupphandling kända i verksamheterna, samt särskilt när det gäller uppföljning av köptrohet och kontraktsefterlevnad?

Har vidtagna åtgärder gett önskat resultat, och hur följs detta upp?

4.5.1 Resultat och bedömning

Kommunstyrelsen: Informations- och utbildningsinsatser har genomförts angående inköpshandboken, ramavtal och direktupphandlingar. Vidare finns behov av att i ökad utsträckning väga in miljöaspekter.

KALIX KOMMUN

I den övergripande internkontrollplanen för 2013 finns frågan om kontraktsefterlevnad med. Köptroheten har enligt ks och nämnderna ökat och upphandlingsfunktionen har i uppdrag att rapportera denna utveckling till Ks. Olika utbildningsinsatser har genomförts i kommunen, t ex till alla enhetschefer inom utbildningsförvaltningen.

Generellt anses verksamheterna var duktiga på att följa ingångna avtal utifrån de listor om vilka avtal/leverantörer som finns.

Socialnämnden: Platser på behandlingshem köps ibland av socialnämnden där det finns tillgänglig plats, och hemmen är inte upphandlade på förväg. Oklart vilka upphandlingsregler som gäller för dylika placeringar. För cirka 10 år sedan togs anbud in vilket då medförde stora besparingar, men ingen ny upphandling har gjorts sedan dess. En diskussion finns om att på länsnivå göra en gemensam upphandling – på kommunnivå är behoven för små och varierande för att ge bra underlag till en egen upphandling enbart för Kalix del.

Utbildningsnämnden: Granskningen har inte behandlats i utbildningsnämnden men nämnden menar att revisionskritiken mot köptroheten säkert är befogad även för denna nämnd. Generellt upplever nämnden att dialogen kring denna typ av frågor blivit allt bättre inom förvaltningen.

Samhällsbyggnadsnämnden: Verksamheten omfattar många avtal och upphandlingar. Det finns brister i att hinna med att upphandla nya ramavtal i tid och en ny tjänstemannaresurs har därför tillförts under hösten 2012. I de senaste upphandlingarna anser nämnden att man blivit allt bättre även på att ställa krav och utvärdera även s k mjuka parametrar. Köptrohet och kontroll har stärkts upp rejält, bl a genom noggrannare fakturakontroll, vilket också gett ekonomiskt utbyte för samhällsbyggnadsnämnden.

Fritids- och kulturnämnden: Nämnden ser det som viktigt att ramavtal följs och kommer lägga in avsnitt om detta i nästa års internkontrollplan.

Vi ser som revisorer positivt på att styrelsen och majoriteten av nämnderna har tagit till sig av resultatet från vår granskning och de förslag vi lämnade. Detta samtidigt som vi noterar fortsatta behov av förbättrade rutiner för att säkra efterlevnaden mot ingångna ramavtal.

5 Övriga frågor

Utöver vad som kommenterats ovan så diskuterade revisionen även ett antal övriga frågor med styrelsen och nämnderna som de ser som viktiga att beakta i utvecklingsarbetet framledes. Av dessa frågor vill vi kortfattat nämna följande:

Kommunstyrelsen

- Tydliggöra vikten av ett levande målarbete och god uppföljning med tydliga krav från politiskt håll på inrapportering.
- Kommunens attraktivitet och marknadsföring av kommunen, bl a för att underlätta rekrytering. Befolkningsutvecklingen – hur bli fler?
- Företagens behov av kvalificerad kompetens.
- Ungdomsarbetslösheten resp integrationsfrågorna.
- Fortsatt fokus på att stärka den kommunala ekonomin.
- Jobba särskilt intensivt med målstyrningen under 2013 för att få igång arbetet enligt det nya styr- och ledningssystemet.
- Ägarstyrningen; bolagsordningar, 'ägardirektiv, arbetsordningar etc.
- Våga fortsätta att ifrågasätta beslut som fattas och vara beredda att vidta förändringar.

Socialnämnden

- IFO-verksamheten och svårigheten att klara kostnadsutvecklingen.
- Tidiga, förebyggande insatser tillsammans med förskola och skola. Utökad samarbete med skolan har inletts – en person är nu anställd för detta.
- Skapa ökad förståelse på politisk nivå för de resurser som nämndens verksamheter faktiskt behöver.
- Ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete innebärande ett förbättringsarbete.

Utbildningsnämnden

- Fortsätta satsningar på mål- och kvalitetsutveckling, men framförallt att implementera det som tagits fram de senaste åren.
- Kvalitetsutveckling är den absolut viktigaste punkten och vidtagna åtgärder av olika slag har också gett resultat, vilket även gäller elevernas sociala behov.
- Personalförsörjningen i kombination med kommunens lönenivå och konkurrens med andra näringar.

Samhällsbyggnadsnämnden

- Internhyressystemet och samförstånd med brukarna om detta.
- Attraktiva boendemiljöer.
- Fortsätta rusta upp gatu- och VA-nätet.
- Förbättrade möjligheter till det politiska arbetet allt att dela upp nämnden.

Fritids- och kulturnämnden

- Föreningsstöd, många föreningar har svårt att få ihop ekonomin - hur gör vi med det? Utbud, ej bra om föreningar försvinner i kommunen.
- Barn- och ungdomsverksamheter i hallarna brister, hallarna behöver ses över.
- Farhåga att inte få igång en pedagogisk museiverksamhet. Mycket tankar kring detta.
- Kommunens attraktivitet.
- Kulturarrangemang på sommaren, fortsätta med det.
- Friskvård, satsa på folkhälsa internt i kommunen.

6. Revisionens sammanfattande bedömning

Avslutningsvis bedömer vi att styrelsens och nämndernas arbete följer en i väsentliga delar ändamålsenlig struktur, men vi förväntar oss att arbetet med tydliga målformuleringar prioriteras under 2013. Vi ser positivt på den styrmodell och det regelverk angående internkontroll som beslutats om. Vi förväntar oss därmed att arbetet med internkontroll och riskbedömningar, samt i styrelsens fall även för arbetet med uppsikten över nämnderna och de kommunala företagen, får fasta former och kontinuitet.

I övrigt efterlyser vi ett mer aktivt agerande från styrelsen och nämnderna inom de områden vi har berört ovan. Detta även om vi kan notera att en del åtgärder vidtagits under året med anledning av bland annat synpunkter vi tidigare framfört.

Vi avser att inom ramen för vår årliga granskning följa styrelsens och nämndernas utvecklingsarbete utifrån vad som framkommit i denna granskning samt de bedömningar vi lämnat.

KALIX KOMMUN

Kalix kommuns revisorer

Eskil Johansson

Johan Englund

Bror Olofsson

Jan-Åke Johansson

Maj-Lis Gustavsson

Jan-Åke Johansson är undantagen granskning av jävsnämnden och har heller inte medverkat i granskningen vad avser denna nämnd.